

EUROPA NA ROZDROŻU

**Równy udział kobiet na wszystkich
poziomach: warunkiem wstępnym
pokoju, dobrobytu i społecznej zmiany**
#FeministEurope #Elections2024

Manifest Europejskiego Lobby Kobiet

**Ochrona i wzmocnienie praw i przywództwa kobiet poprzez
sprawnie funkcjonujące zinstytucjonalizowane mechanizmy**

SPIIS TREŚCI

Streszczenie	3
Manifest	5
Trwała ochrona i poprawa praw kobiet poprzez zinstytucjonalizowane mechanizmy Wprowadzenie demokracji parytetowej i równej reprezentacji kobiet	8
Wspieranie niezależności ekonomicznej kobiet prowadzące do wdrożenia feministycznego modelu ekonomicznego / Położenie kresu wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt, utrwalonym przez system patriarchalny	9
Położenie kresu neoliberalnemu i patriarchalnemu wykorzystywaniu ciał kobiet i dziewcząt / Zagwarantowanie kobietom prawa do decydowania o własnym ciele	10
Włączanie głosów kobiet w budowanie pokoju Kobiety integralną częścią zielonej transformacji	11
Przypisy	12
Podziękowania, wyjaśnienia i dodatkowe materiały	13

Pomimo istotnych zwycięstw dla praw kobiet i dziewcząt w Europie, ostatnie doświadczenia ponownie pokazały, że kryzysy dotyczą kobiety, dziewczęta i organizacje praw kobiet w sposób nieproporcjonalnie większy.

W UE 1 na 3 kobiety doświadczyła przemocy fizycznej i/lub seksualnej, a 1 na 2 kobiety doświadczyła molestowania seksualnego od 15 roku życia¹.

Europa weszła na drogę niepokojącego wstecznego trendu. Stereotypy dotyczące płci i patriarchalne wartości wciąż dobrze się mają w naszych społeczeństwach. Kobiety są degradowane do pełnienia nieodpłatnych lub zbyt nisko płatnych i nie uznawanych za pracę ról opiekuńczych, szerzący się seksizm pozbawia kobiety równych szans i podmiotowości we wszystkich dziedzinach życia. Niektóre z najbardziej fundamentalnych, z trudem uzyskanych praw kobiet i dziewcząt zostały odebrane; w dzisiejszej Europie kobiety wciąż umierają z powodu braku dostępu do aborcji lub są zabijane przez swoich partnerów lub członków rodziny!

TYLKO 33,4%
MINISTRÓW W UE TO KOBIECY²

Chcemy Europy, w której kobiety i dziewczęta w całej swojej różnorodności cieszą się równymi prawami i uczestnictwem w każdej dziedzinie na wszystkich poziomach społecznych oraz gdzie są wolne od wszelkich form ucisku i wyzysku.

Średnia różnica między płciami w wysokości emerytur w Europie wynosi **30%**³

Umieszczenie praw kobiet i dziewcząt w centrum polityki europejskiej jest niezbędne, aby zrealizować europejski projekt pokoju, demokracji, integracji, równości i solidarności.

Wzywamy unijnych i krajowych decydentów do zapewnienia funduszy i podjęcia wiążących rozwiązań w celu:

- ✓ **Osiągnięcia demokracji parytetowej i równej reprezentacji kobiet;**
- ✓ **Promowania niezależności ekonomicznej kobiet w celu realizacji feministycznego modelu ekonomicznego;**
- ✓ **Położenia kresu wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt utrwalanym przez system patriarchalny;**
- ✓ **Położenia kresu neoliberalnej i patriarchalnej eksploatacji ciał kobiet i dziewcząt;**
- ✓ **Zagwarantowania autonomii cielesnej kobiet;**
- ✓ **Uwzględnienia głosów kobiet w budowaniu pokoju;**
- ✓ **Uczynienia kobiet integralną częścią zielonych i cyfrowych przemian.**

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ O TYM, JAK MOŻESZ PRZYCZYNIĆ SIĘ DO REALIZACJI PRAWDZIWEJ równości kobiet i mężczyzn w Europie w pełnej wersji naszego manifestu poniżej.

Unia Europejska powinna:

- Zapewnić aktywne **wsparcie organizacjom praw kobiet**, w tym zasoby finansowe i bezpieczne przestrzenie;
- Przyjąć i zastosować strategię uwzględniania aspektu płci, w tym **budżetowania pod kątem płci** we wszystkich instrumentach politycznych UE ze zwróceniem szczególnej uwagi na istotne przemiany, takie jak transformacje cyfrowe i ekologiczne;
- Zapewnić **równą reprezentację kobiet i mężczyzn w podejmowaniu decyzji politycznych** na zasadzie 50/50 reprezentacji każdej płci w każdym organie decyzyjnym UE, w tym na „najważniejszych stanowiskach” UE;
- Przeprowadzić **analizę budżetowania pod kątem płci** podczas śródkresowego **Przeglądu Wieloletnich Ram Finansowych (WRF) na lata 2021-2027**;
- Bezzwłocznie przyjąć **Dyrektywę w sprawie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej**, w tym jej przepisów dotyczących **wykorzystywania seksualnego i cyberprzemocy wobec kobiet**;
- Zaproponować umieszczenie **przemocy wobec kobiet i dziewcząt** na liście tzw. **Europrzestępstw** w celu utworzenia kompleksowych ram prawnych UE, które obejmą wszystkie formy przemocy wobec kobiet i dziewcząt;
- **Przyjąć Model Równości** na poziomie UE i zharmonizować ustawodawstwo UE zgodnie z tzw. **podejściem „koniec z kupowaniem usług seksualnych”** (tzw. **end-demand approach**);
- Uznać **Zdrowie oraz Prawa Seksualne i Reprodukcyjne (SRHR - Sexual and Reproductive Health and Rights)**, w tym prawo do bezpiecznej aborcji, **jako część praw człowieka kobiet i dziewcząt** i włączyć je do **Europejskiej Karty Praw Podstawowych**;
- **W pełni wdrożyć rezolucję RB ONZ nr 1325** oraz cały program w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa;
- Systematycznie **uwzględniać aspekt płci** i przyjąć podejście intersekcyjne, jeśli chodzi o **kształtowanie polityki i przepisów dotyczących zmian klimatycznych**.

Państwa członkowskie UE powinny:

- Przyjąć **wiążące przepisy dotyczące kwot i list suwakowanych**, odpowiednie dla każdego systemu wyborczego, aby osiągnąć **parytet osób wybranych** na stanowiska decyzyjne;
- Zaprojektować, zbudować i utrzymywać **dostępną, niedrogą infrastrukturę i wysokiej jakości usługi opiekuńcze** wywodzące się z podejścia opartego na prawach człowieka, aby zaspokoić potrzeby opiekuńcze na każdym etapie życia (tzw. life-cycle approach).
- Zapewnić **kobietom dostęp do pracy o godziwej jakości, w tym godziwych dochodów, równej płacy, bezpieczeństwa, rozwoju osobistego i odpowiedniej ochrony socjalnej**, zwracając szczególną uwagę na kobiety znajdujące się w grupie o wyższej stopie bezrobocia i najniższym zarobku, takie jak kobiety niepełnosprawne, migrantki, starsze kobiety i kobiety mieszkające na obszarach wiejskich;
- Zapewnić **bezpłatne i łatwo dostępne wsparcie dla wszystkich kobiet, które będzie odpowiadało na potrzeby ofiar przemocy wobec kobiet i dziewcząt**, w tym kobiet niepełnosprawnych, kobiet mieszkających na obszarach wiejskich, migrantek dotkniętych bezdomnością;
- Zapewnić **skuteczne wsparcie dla kobiet ofiar wykorzystywania seksualnego** poprzez wdrożenie **programów wyjścia** z ich sytuacji, w tym wsparcia prawnego, zdrowotnego, mieszkaniowego i zatrudnienia;
- Zagwarantować dostęp do **bezpiecznej, legalnej i bezpłatnej aborcji** wszystkim kobietom bez względu na okoliczności i zwrócić szczególną **uwagę na potrzeby grup mniejszościowych**, takich jak migrantki lub kobiety niepełnosprawne;
- Uwzględnić **kompleksową edukację w zakresie związków i seksualności** w szkolnych programach nauczania, opartą na **autonomii, szacunku, wzajemności, zgodzie, bezpiecznym i przyjemnym seksie oraz walce ze stereotypami dotyczącymi płci, realiami przemocy w pornografii oraz uprzedmiotowieniem i pornifikacją**;
- Opracować **specjalistyczne usługi wsparcia dla wszystkich kobiet i dziewcząt przesiedlonych w wyniku wojny**, w tym powszechny dostęp do usług prawnych, medycznych, psychospołecznych oraz zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, które **będą w pełni dostępne i dostosowane do potrzeb kobiet niepełnosprawnych, starszych, oraz kobiet i dziewcząt z różnych środowisk kulturowych i językowych**;
- Skorzystać z okazji jaka daje **zielona transformacja**, aby **uporać się z dyskryminowaniem kobiet odnośnie wysokości zarobków i zatrudnienia oraz wynikającym z tego różnicom w wysokości emerytury**, a także **zagwarantować kobietom niezależność ekonomiczną**.

**WYKORZYSTAJMY WYBORY 2024 DO PE
ABY OSTATECZNIE POSTAWIĆ PRAWA KOBIET I
RÓWNOŚĆ KOBIET I MĘŻCZYZN
W CENTRUM DZIAŁAŃ UE!**

NASZE POSTULATY

Po wyborach do UE w 2019 r. było tylko 17 posłanek do Parlamentu Europejskiego (posłów do PE) z mniejszości etnicznych, co stanowiło zaledwie

2,4%

wszystkich eurodeputowanych¹³

Podczas pierwszej fali pandemii COVID-19 kobiety spędzały 18,6 godziny tygodniowo na pracach domowych i gotowaniu w porównaniu do

12,1

godziny poświęconych na te czynności przez mężczyzn⁴

TYLKO 33,4%
MINISTRÓW W UE TO KOBIETY¹²

Manifest

Pierwsza w historii Przewodnicząca Komisji Europejskiej ze swoim historycznym gabinetem, który osiągnął prawie parytet płci (50/50) wśród Komisarzy, powołanie Komisarza ds. Równości, przyjęcie długo oczekiwanej **Dyrektywy w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów spółek, Dyrektywy w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń**, a także wniosek Komisji Europejskiej odnośnie **Dyrektywy w sprawie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej**: to tylko niektóre z ostatnich **znaczących zwycięstw** dla praw kobiet i wszystkich ludzi w Europie.

Jednak pośród wielu wyzwań - pandemii COVID-19, rosyjskiej inwazji na Ukrainę, kryzysu energetycznego, kryzysu klimatycznego i klęsk żywiołowych, galopującej inflacji, kurczącej się przestrzeni i ograniczonych zasobów na wspieranie praw kobiet - kobiety i organizacje praw kobiet zostały ponownie poważnie i nieproporcjonalnie dotknięte tymi problemami. Jednocześnie byliśmy świadkami odejścia od kwestii kobiet jako konkretnego tematu politycznego. **Należy zdecydowanie domagać się umieszczenia praw kobiet i dziewcząt w centrum polityki europejskiej.**

Po raz pierwszy od dekady wzrosły nierówności płci w zatrudnieniu, edukacji, stanie zdrowia i dostępie do usług zdrowotnych⁴. Tradycyjne role oparte na stereotypach dotyczących płci i patriarchalnych wartościach wzmacniają się w naszych społeczeństwach, spychając kobiety do nieodpłatnych lub zbyt nisko opłacanych i niedocenianych ról opiekuńczych, wpływając tym samym negatywnie na równe uczestnictwo kobiet w przestrzeni politycznej i formalnym rynku pracy. Wszechobecny seksizm nadal tłumi i uciska kobiety i dziewczęta, utrzymuje je na podrzędnych pozycjach społecznych utrudniając równe szanse i wzmocnienie ich pozycji we wszystkich dziedzinach. Wraz z niepokojącym wzrostem dysproporcji między państwami członkowskimi UE, w Europie uruchomiła się **niepokojąca tendencja wsteczna**. Niektóre z najbardziej fundamentalnych i najtrudniej uzyskanych praw kobiet⁵ i dziewcząt zostało cofniętych. Przerażające jest to, że w dzisiejszej Europie kobiety **nadal umierają z powodu braku dostępu do aborcji**, na przykład w Polsce, gdzie de facto zakaz tego podstawowego prawa spowodował śmierć co najmniej sześciu kobiet. Zgodnie z wynikami badań Komitetu ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (CEDAW), wiele krajów wstrzymuje również dostęp do usług w zakresie zdrowia oraz praw seksualnych i reprodukcyjnych⁶ kobietom⁷ z mniejszości, w tym kobietom niepełnosprawnym, ubiegającym się o azyl i migrantkom⁸. Wsteczny trend w kwestii praw kobiet dotyczy wszystkich krajów. Na przykład we Francji **113 kobiet zostało zabitych przez swojego (byłego) partnera w 2021⁹ roku**, a w Europie **około 2600 kobiet zostało zabitych przez ich bliskich partnerów lub członków rodziny w 2020¹⁰ roku**. Pomimo prawnego **obowiązku UE do zapewnienia równości kobiet i mężczyzn oraz uwzględniania aspektu płci, tj. stosowania perspektywy płci we wszystkich politykach**, prawa podstawowe kobiet nie zmaterializowały się jeszcze w praktyce.

50

kobiet umiera co tydzień z powodu męskiej przemocy domowej w Europie¹¹

Średnio kobiety zarabiają na godzinę

12,7%

mniej niż mężczyźni w UE¹⁵

Średnia różnica w emeryturach kobiet i mężczyzn w Europie wynosi

30%

co wpływa na niezależność ekonomiczną¹⁶ kobiet i bezpieczeństwo w wieku starszym

Żądamy:

Europy, w której kobiety i dziewczęta w całej swojej różnorodności korzystają z równych praw i uczestnictwa w każdej dziedzinie i na wszystkich poziomach społeczeństwa; gdzie kobiety są wolne od wszelkich form ucisku i wyzysku. Taka Europa dawałaby korzyści całemu społeczeństwu europejskiemu poprzez:

- Zwiększenie **legitymizacji i reprezentatywności instytucji europejskich**;
- Przyczynianie się **do zniesienia demokratycznej przepaści** między UE a jej obywatelami, w szczególności kobietami i dziewczętami;
- Poprawę **skuteczności i sprawności reagowania polityk UE**;
- **Tworzenie zasobności: wzrost** równości płci doprowadziłaby do **wzrostu PKB UE na mieszkańca o 6,1 do 9,6 punktu procentowego do 2050 r.**, co wyniesie **1,95 do 3,15 biliona Euro**;¹⁷
- Zwiększenie stopy zatrudnienia: **równe szanse w edukacji STEM** (Science, Technology, Engineering, Mathematic) i na rynku pracy spowodowałyby wzrost stopy zatrudnienia w **UE o 2,1 do 3,5 punktu procentowego do 2050 roku**¹⁸

Wzywamy:

- **Kandydatów** - do zajęcia się w swoich kampaniach **prawdziwymi problemami kobiet i dziewcząt w całej ich różnorodności** i utrzymania praw kobiet wysoko na agendzie politycznej po wybraniu!
- **Europejskie i krajowe partie polityczne oraz europejskie grupy polityczne** - **do uwzględniania aspektu płci i budżetowania pod kątem płci** w swoich programach!
- **Media** - do zapewnienia wyborcom **bezzstronnych, niezależnych, kompletnych informacji i kompleksowego spojrzenia** na ich opcje wyborcze, dając możliwość **zaprezentowania się w sposób równy zarówno kandydatom płci żeńskiej, jak i męskiej**; zwiększenie **zakresu tematów związanych z prawami kobiet** i odrzucenie raz na zawsze stereotypów dotyczących płci oraz uprzedmiotowienia kobiet!
- **Elektorat** - do angażowania się, oceny osiągnięć kandydatów i ich zaangażowanie w prawa kobiet oraz **głosowania na feministyczne liderki!**
- **Instytucje UE** - do wspierania i wzięcia odpowiedzialności za demokratyczne, uczciwe i równe procesy wyborcze dla kandydatów obu płci, podczas których będą oni w sposób równie bezpieczny korzystać ze wszystkich forów publicznych do komunikowania się z elektoratem, bez ryzyka dezinformacji ze względu na ich płeć lub nękania online i offline.

Tylko **wspólnie, nie zostawiając za sobą żadnej kobiety i dziewczynki**, możemy z powodzeniem stawić czoła obecnym wyzwaniom. **Kobiety są** nie tylko połową populacji, ale także **kluczowymi czynnikami zmian**; dlatego kobiety muszą być wolne i uprawnione do angażowania się we wszystkie sfery życia, na wszystkich poziomach, w tym do aktywnego uczestnictwa w życiu politycznym poprzez głosowanie, korzystanie z mechanizmów demokratycznych itp. To dzięki **integracji i wiedzy kobiet** możemy znaleźć odpowiednie rozwiązania i prowadzić **sprawiedliwą transformację społeczną, ekonomiczną i ekologiczną**.

WYBORY DO UE W 2024 ROKU BĘDĄ PUNKTEM ZWROTNYM DLA KOBIEC I DZIEWCZĄT W EUROPIE, DLA EUROPEJSKIEGO PROJEKTU POKOJU, DEMOKRACJI, INTEGRACJI, RÓWNOŚCI I SOLIDARNOŚCI

**WEŹMY ZA TO
WSZYSCY NASZĄ
ODPOWIEDZIALNOŚĆ!**

TRWAŁA OCHRONA I POPRAWA PRAW Kobiet POPRZEC ZINSTYTUCJONALIZOWANE MECHANIZMY

Istniejące nierówności są głęboko zakorzenione w nierównych relacjach władzy między kobietami i mężczyznami i pogarszają się przez kurczącą się przestrzeń dla praw kobiet i błędne przekonanie, że równość osiągnięta w prawodawstwie prowadzi do prawdziwej równości płci. "Naturalny" postęp nie będzie skuteczny w materializowaniu się równości kobiet i mężczyzn - **musimy być proaktywni**.

Wzywamy przyszłych decydentów UE:

- Do przyjęcia strategii uwzględniania aspektu płci, w tym **budżetowania z uwzględnieniem płci**, w stosunku do wszystkich instrumentów politycznych UE i zwrócenia szczególnej uwagi na poważne przemiany, takie jak transformacja cyfrowa i zielona;
- Do przeprowadzenia oceny **Strategii Równości Płci na lata 2020-2025**, uwzględnienia wyników tej oceny w **Strategii Równości Płci 2.0 na lata 2025-2030** i włączenia do tej strategii **dedykowanego jej budżetu**;
- Do nadanie konkretnego kształtu **Radzie UE ds. Praw Kobiet i Równości Płci**;
- Do zapewnienie aktywnego **wsparcia organizacjom praw kobiet**, w tym zasobów finansowych i bezpiecznych przestrzeni;
- Do wyznaczenia **Komisarza UE odpowiedzialnego wyłącznie za Prawa Kobiet i Równość Płci** oraz za egzekwowanie wraz ze wszystkimi innymi Komisarzami uwzględniania aspektu płci we wszystkich działaniach;
- Do podjęcia ambitnych działań, na rzecz **zwalczania stereotypów dotyczących płci, seksizmu i seksistowskiej mowy nienawiści** oraz ich wpływu na wszystkie sektory społeczeństwa, w mediach, internecie, edukacji, na rynku pracy; gdzie należy zwrócić szczególną uwagę na **myty i dezinformację dotyczące kobiet z mniejszości oraz dyskryminację krzyżową**, której doświadczają również ze względu na inne przyczyny, takie jak niepełnosprawność, pochodzenie etniczne, wiek oraz orientacja seksualna i status.

Wprowadzenie demokracji parytetowej i RÓWNEJ REPREZENTACJI KOBIEC

Kobiety nie są mniejszością; stanowią ponad połowę populacji. Kobiety nie są jednorodne, na ich doświadczenia życiowe wpływa mnogość czynników. Dlatego zróżnicowana i równa reprezentacja kobiet w sferze politycznej, społecznej i gospodarczej ma zasadnicze znaczenie dla demokracji europejskiej.

Wzywamy Unię Europejską:

- Do ustanowienie **obowiązkowego parytetu** na listach kandydatów w wyborach do UE;
- Do zapewnienia, że **kandydatki będą umieszczane na wybieralnych miejscach** na listach wyborczych poprzez wprowadzenie **obowiązku stosowania kwot i metod umieszczania kandydatów płci żeńskiej i męskiej naprzemiennie**, np. poprzez zastosowanie metody suwakowej;
- Do zapewnienia **równej reprezentacji kobiet i mężczyzn w podejmowaniu decyzji politycznych poprzez zastosowanie metody 50/50 reprezentacji** każdej płci w dowolnym organie decyzyjnym UE, w tym na „najważniejszych stanowiskach”;
- Do jasnego postawienia sprawy **obowiązku nominowania przez partie polityczne zarówno kobiety, jak i mężczyzny na wiodących pozycjach** na listach wyborczych UE.

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- Do proponowania kandydatów na Komisarzy w sposób, który zapewni równą **reprezentację kobiet** i mężczyzn wśród członków Komisji Europejskiej;
- Do przyjęcie **wiążącego ustawodawstwa dotyczącego kwot i list suwakowych**, w zależności od systemu wyborczego, w celu **osiągnięcia parytetu** dla wybranych przedstawicieli na stanowiskach decyzyjnych polityczne;
- Do **zapewnienia prawa do głosowania, kandydowania w wyborach i uczestnictwa w życiu demokratycznym wszystkich kobiet, w tym kobiet niepełnosprawnych**, które mogą nadal być pozbawione tych praw, i/lub napotykać dodatkowe bariery;
- Do **przyjęcia, odpowiedniego wdrożenia i finansowania odpowiednich działań** w celu zagwarantowania **bezpieczeństwa kobiet** podczas angażowania się w działalność **publiczną bezpośrednio lub poprzez internet**;
- Do zapewnienie szybkiego wdrożenia **Dyrektywy w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów spółek giełdowych** w celu poprawy równej reprezentacji kobiet na stanowiskach decyzyjnych w sektorze gospodarczym.

Dowiedz się więcej

WSPIERANIE NIEZALEŻNOŚCI EKONOMICZNEJ Kobiet PROWADZĄCE DO WDROŻENIA FEMINISTYCZNEGO MODELU EKONOMICZNEGO

Musimy przyjąć **feministyczny model ekonomiczny** powiązany z istotą **sprawiedliwości gospodarczej, sprawiedliwości społecznej i sprawiedliwości ekologicznej**, który uznaje **opiekę za kręgosłup naszego społeczeństwa**. Musimy zainwestować w odwrócenie feminizacji ubóstwa, które szczególnie dotyka kobiety ze względu na ich doświadczenie z dyskryminacją krzyżową.

Wzywamy Unię Europejską:

- Do włączenia **perspektywy płci do polityki fiskalnej, gospodarczej, zatrudnienia i społecznej**;
- Do zapewnienia, że fundamentem **Europejskiej Strategii Opieki** są prawa człowieka i przyjmuje ona holistyczne podejście oparte na cyklu życia, uznając, że opieka jest istotną częścią ekonomii;
- Do ustanowienia dodatkowej strategii **Care Deal for Europe** (Pakt na Rzecz Opieki), która rangą przypominałaby Europejski Zielony Ład i Agendą Cyfrową, z dedykowanymi dla niej inwestycjami;
- Do przeprowadzenia **analizy budżetu pod kątem płci** podczas **Śródkresowego Przeglądu Wieloletnich Ram Finansowych (WRF) na lata 2023 r. oraz włączenie budżetowania z uwzględnieniem płci do przyszłych WRF na lata 2027-2033**;
- Do powołania ogólnounijnego projektu pilotażowego mającego na celu **uwzględnianie aspektu płci** w decyzjach budżetowych oraz monitorowanie jego wdrażania i wyników za pośrednictwem **specjalnej Grupy Zadaniowej**;
- Do przyjęcia **europejskich celów w zakresie wsparcia opiekuńczego i usług, uznając rolę, jaką wszystkie kobiety, w tym starsze kobiety i niepełnosprawne, odgrywają jako opiekunki**.

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- Do budowania, inwestowania i utrzymywania **dostępnej, niedrogiej i wysokiej jakości infrastruktury i usług opiekuńczych w ramach podejścia opartego na prawach człowieka, cyklu życia w celu zaspokojenia potrzeb opiekuńczych na każdym etapie życia**;
- Do zapewnienia **kobietom dostępu do godnej jakości pracy, w tym godziwych dochodów, równej płacy, bezpieczeństwa, rozwoju osobistego i odpowiedniej ochrony socjalnej**, zwracając szczególną uwagę na kobiety bardziej narażonych na bezrobocie i niskie zarobki, takie jak kobiety niepełnosprawne, migrantki, starsze kobiety i kobiety mieszkające na obszarach wiejskich;
- Do zagwarantowania **indywidualizacji praw socjalnych i (progresywnego) opodatkowania** osób fizycznych;
- Do systematycznego przeprowadzania oceny **polityki gospodarczej i społecznej pod kątem płci**, aby zająć się strukturalnymi przyczynami feminizacji ubóstwa;
- Do zajęcia się i zlikwidowania różnic emerytalnych ze względu na płeć w kontekście **reformy emerytalnej**.

Dowiedz się więcej

POŁOŻENIE KRESU WSZELKIM FORMOM PRZEMOCY WOBEC KOBIEC I DZIEWCZĄT, UTRWALONYM PRZEZ SYSTEM PATRIARCHALNY

Przemoc wobec kobiet i dziewcząt (VAWG) jest najbardziej wszechobecnym pogwałceniem praw człowieka wobec kobiet. Przemoc mężczyzn jest codziennością dla wielu kobiet i dziewcząt w całej Europie i jest głębokim wyrazem strukturalnych nierówności między kobietami i mężczyznami. Nie może być pokoju i bezpieczeństwa, podczas gdy kobiety obawiają się o swoje bezpieczeństwo w swoich domach, w miejscach pracy i miejscach publicznych w Europie. W UE **1 na 3 kobiety doświadczyła przemocy fizycznej i/lub seksualnej, a 1 na 2 kobiety doświadczyła molestowania seksualnego od 15 roku życia**.¹⁹

Wzywamy Unię Europejską:

- Do szybkiego przyjęcia **Dyrektywy w sprawie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, w tym jej przepisów dotyczących wykorzystywania seksualnego i cyberprzemocy wobec kobiet**;
- **Po przystąpieniu UE do Konwencji Stambulskiej, do wyznaczenie koordynatora UE ds. zakończenia wszelkich form przemocy wobec kobiet i dziewcząt**, który zapewni spójność we wdrażaniu różnych instrumentów prawnych;
- Do zapewnienia, że **wszystkie formy wykorzystywania seksualnego kobiet**, uwzględnione w spisie przypadków szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym (Europrzestępstwa), o której mowa w art. 83 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu UE (TFUE), są adekwatnie **uwzględnione w prawodawstwie UE**, w tym prostytutka i surogacja;
- **Do włączenia przemocy wobec kobiet i dziewcząt do wykazu Europrzestępstw w celu zapewnienia ukończenia prac nad kompleksowymi ramami prawnymi UE**, które dotyczą wszystkich form przemocy wobec kobiet .

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- **Do ratyfikacji i wdrożenia Konwencji Stambulskiej w całości, bez żadnych zastrzeżeń**, zająć się przemocą wobec kobiet i dziewcząt jako strukturalnym łamaniem praw człowieka i dyskryminacją oraz stosowania perspektywy wrażliwej na płeć we wszystkich politykach i praktykach;
- Do zapewnienia ochrony **praw migrantek i uchodźczyń (kobiet oraz dziewcząt) będących ofiarami przemocy, w szczególności poprzez przyznawanie statusu autonomicznego pobytu** - procedury przyjmowania uchodźców muszą brać pod uwagę, że przemoc ze względu na płeć może być przyczyną ubiegania się o azyl, a zasada non-refoulement musi być stosowana w stosunku do kobiet i dziewcząt ofiar przemocy ze względu na płeć;
- Do **pełnego wdrożenia przepisów Dyrektywy w sprawie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej** po jej przyjęciu przez UE;
- Do zapewnienia, bezpłatnego i łatwo dostępnego dla wszystkich, wsparcia dostosowanego do potrzeb kobiet ofiar przemocy (w tym przemocy domowej) z uwzględnieniem sytuacji kobiet niepełnosprawnych, kobiet mieszkających na obszarach wiejskich, migrantek i kobiet dotkniętych bezdomnością.

Dowiedz się więcej

POŁOŻENIE KRESU NEOLIBERALNEMU I PATRIARCHALNEMU WYKORZYSTYWANIU CIAŁ KOBIEŃ I DZIEWCZĄT

Handel ludźmi w celu wykorzystania seksualnego pozostaje najbardziej rozpowszechnioną formą wyzysku w UE. Zdecydowana większość ofiar to kobiety (87%).²⁰ **Handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego nie istniałby bez popytu na prostytutki:** dlatego musimy zwalczać prostytutkę i wykorzystywanie seksualne, które są formami przemocy wobec kobiet i dziewcząt.

Wzywamy Unię Europejską:

- Do przyjęcia **Modelu Równości na poziomie UE** i zharmonizowania ustawodawstwa UE zgodnie z tzw. „**podejściem koniec z kupowaniem usług seksualnych**” (tzw. **end-demand approach**);
- Do **zapewnienie skutecznej transpozycji Dyrektywy 2011/36/UE** w celu zwalczania handlu ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem analizy pod kątem płci i handlu ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego;
- Do **zapewnienie stałego mandatu dla samodzielnego, pełnoetatowego koordynatora ds. zwalczania handlu ludźmi, który zapewnieni wdrożenie Dyrektywy w sprawie zwalczania handlu ludźmi i przedłużenia jego mandatu** po wprowadzeniu przepisów dotyczących wykorzystywania seksualnego, w celu nadzoru nad wdrażaniem wszystkich aspektów prawa związanych ze zwalczaniem handlu ludźmi i wykorzystywaniem seksualnym kobiet i dzieci zgodnie z art. 83 ust. 1 TFUE;
- Do **zapewnienie spójności z CEDAW** (Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet) i jej ogólnym zaleceniem 38 we wszystkich ramach prawnych oraz uznanie powiązań między handlem ludźmi a prostytutką.

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- Do **zapewnienia skutecznego wsparcia kobietom będącym ofiarami wykorzystywania seksualnego** poprzez wdrożenie programów wyjścia z prostitucji, w tym wsparcia prawnego, zdrowotnego, mieszkaniowego i zatrudnienia;
- Do **usunięcia warunkowości sankcji uzależniającej ją od „wiedzy”,** że dana osoba jest przedmiotem handlu ludźmi;
- Do **opracowania i sfinansowania określonej infrastruktury i usług dostosowanych do potrzeb grup najbardziej narażonych na handel ludźmi i wykorzystywanie seksualne,** (takich jak kobiety z grup mniejszościowych, migrantki, młode kobiety, kobiety niepełnosprawne, kobiety doświadczające ubóstwa lub będące w przeszłości ofiarami nadużyć seksualnych), w tym **schroniska, infolinie i dostęp do przeszkolonych specjalistów.**

Dowiedz się więcej

ZAGWARANTOWANIE KOBIECIOM PRAWA DO DECYDOWANIA O WŁASNYM CIELE

Przymus reprodukcyjny oraz odmowa bezpiecznej i legalnej opieki aborcyjnej jest formą przemocy wobec kobiet i dziewcząt.

Wzywamy Unię Europejską:

- Do **uznania zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych (SRHR), w tym prawa do bezpiecznej aborcji, jako części praw człowieka kobiet i dziewcząt** i włączenie ich do Europejskiej Karty Praw Podstawowych.

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- Do **zagwarantowania dostępu do bezpiecznej, legalnej i bezpłatnej aborcji wszystkim kobietom** bez względu na okoliczności i zwrócenie szczególnej **uwagi na potrzeby grup mniejszościowych,** takich jak migrantki lub kobiety niepełnosprawne;
- Do **zapewnienia bezpłatnego i równego dostępu do pełnej gamy środków antykoncepcyjnych o wysokiej jakości,** (w tym awaryjnych środków antykoncepcyjnych) oraz **wspierania dodatkowych badań** w celu zmniejszenia ryzyka szkodliwych skutków ubocznych środków antykoncepcyjnych dla kobiet, a także **opracowania i wprowadzenia na rynek nowych form męskich środków antykoncepcyjnych;**
- Do **uwzględnienia w szkolnych programach nauczania kompleksowej edukacji w zakresie relacji i seksualności opartej na autonomii, szacunku, wzajemności, zgodzie, bezpiecznym i przyjemnym seksie oraz walce ze stereotypami dotyczącymi płci, realiów przemocy pornografii oraz uprzedmiotowienia i pornifikacji kobiet;**
- Do **zapobiegania, zakazywania i kryminalizowania okaleczania żeńskich narządów płciowych i zmuszania do innych operacji, które nie są niezbędne z przyczyn zdrowotnych** oraz wszelkich innych form **przemocy seksualnej, a także wykorzystywania seksualności kobiet i pogwałcenia praw reprodukcyjnych** skatalogowanych w Konwencji Stambulskiej, takich jak **przymusowa aborcja, przymusowe małżeństwa i przymusowa sterylizacja, w tym niepełnosprawnych kobiet i dziewcząt.**

Dowiedz się więcej

WŁĄCZANIE GŁOSÓW KOBIET W BUDOWANIE POKOJU

Podczas każdego konfliktu zbrojnego kobiety zawsze, w nieproporcjonalnie dużym stopniu zostają dotknięte brutalnymi realiami wojny; nie tylko często muszą uciekać ze swojego kraju, ale także ich ciała stają się polami bitew, na których wróg chce odnieść zwycięstwo, jak po raz kolejny pokazuje to konflikt na Ukrainie. Jednocześnie kobiety są niezbędne by zapewnić funkcjonowanie społeczeństwa w czasach wojny. **Wszystkie reakcje UE na wojny i konflikty muszą zatem brać pod uwagę kwestię równości płci.**

Wzywamy Unię Europejską:

- Do **pełnego wdrożenia rezolucji RB ONZ nr 1325** i całego programu ONZ dotyczącego kobiet, pokoju i bezpieczeństwa;
- Do wspierania i budżetowania programu **Kultury Pokoju w Perspektywie Średnio- i Długoterminowej**;
- Do zapewnienia, że **organizacje praw kobiet i kobiety będą włączane do procesów decyzyjnych** (negocjacje pokojowe, odbudowa, proces pokojowy itp.);
- Do **przeprowadzania audytu/oceny i monitorowania pod kątem płci programów i polityk** odbudowy w celu oceny ich wpływu na równość płci i prawa kobiet.

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- Do opracowania **specjalistycznych usług wsparcia dla wszystkich kobiet i dziewcząt przesiedlonych w wyniku wojny**, w tym powszechnego dostępu do usług prawnych, medycznych, psychospołecznych oraz zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, które będą w **pełni dostępne i dostosowane do kobiet niepełnosprawnych, starszych oraz kobiet i dziewcząt z różnych środowisk kulturowych i językowych**;
- Do zapewnienia, że **usługi wsparcia dla migrantek i dziewcząt będą świadczone przez specjalnie przeszkolony personel**, w szczególności w zakresie przemocy wobec kobiet i dziewcząt oraz wykorzystywania seksualnego.

Dowiedz się więcej

KOBIETY INTEGRALNĄ CZĘŚCIĄ ZIELONEJ TRANSFORMACJI

W przypadku zmian klimatycznych współlistnienie uwarunkowań płciowych, etnicznych, rasowych, dotyczących niepełnosprawności i wielu innych, w tym globalnych nierówności społecznych, sprawia, że **problem klimatu staje się kwestią feministyczną**. Kobiety są nieproporcjonalnie bardziej dotknięte skutkami kryzysu klimatycznego niż mężczyźni, będąc jednocześnie **ważnymi rzecznikami ochrony środowiska**, które muszą być w pełni włączone w zieloną transformację.

Wzywamy Unię Europejską:

- Do systemowego **uwzględniania aspektu płci i przyjmowanie podejścia interseksyjnego**, jeśli chodzi o kształtowanie polityki i przepisów klimatycznych;
- Do **zastosowania budżetowania ze względu na płeć do spraw klimatu i zrównoważonego finansowania**.

Wzywamy kraje członkowskie UE:

- Do zwiększenia reprezentacji kobiet w organach decyzyjnych w lokalnych władzach i ministerstwach związanych z klimatem;
- Do aktywnego zapobiegania eskalacji ubóstwa energetycznego, które nieproporcjonalnie dotyka kobiety;
- Do **wykorzystania zielonej transformacji w celu zlikwidowania dysproporcji w wynagrodzeniu, zatrudnieniu oraz zarobkach w skali długoterminowej (co skutkuje różnicami emerytalnymi) pomiędzy mężczyznami i kobietami, a także zagwarantowania niezależności ekonomicznej kobiet**;
- Do pełnego wdrożenia uzgodnionych konkluzji Komisji w sprawie kobiet, płci i klimatu w sprawie statusu kobiet (E/CN.6/2022/L.7)²¹

Dowiedz się więcej

PRZYPISY

- 1 Fundamental Rights Agency, Violence against women: an EU-wide survey, 2014: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
- 2 EIGE 2022 Gender Equality Index
- 3 <https://www.equalpayday.be/europa/>
- 4 EIGE 2022 Gender Equality Index
- 5 <https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/polands-de-facto-abortion-ban-risks-lives-says-mep/>
- 6 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCEDAW%2FCOC%2FSVN%2F51818&Lang=en
- 7 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCEDAW%2FCOC%2FHUN%2F51815&Lang=en
- 8 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FBEL%2FCO%2F8&Lang=en
- 9 <https://www.noustoutes.org/comprendre-les-chiffres/>
- 10 <https://eige.europa.eu/publications/improving-legal-responses-counter-femicide-european-union-perspectives-victims-and-professionals>
- 11 <https://www.womenlobby.org/EWL-unveils-a-new-factsheet-on-violence-against-women>
- 12 EIGE 2022 Gender Equality Index
- 13 https://www.enar-eu.org/wp-content/uploads/2019_06-Racial-diversity-EU-Parliament-elected-MEPs.pdf
- 14 EIGE 2021 Gender Equality Index 2021
- 15 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/gender-pay-gap-situation-eu_en
- 16 <https://www.equalpayday.be/europa/>
- 17 <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>
- 18 EIGE. Economic Benefits of Gender Equality in the European Union Overall economic impacts of gender. Available here: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>
- 19 Fundamental Rights Agency, Violence against women: an EU-wide survey, 2014: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
- 20 EUR-Lex - 52022DC0736 - EN - EUR-Lex (europa.eu)
- 21 <https://www.undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=E%2FCN.6%2F2022%2FL.7&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

**ZAPEWNIJMY SILNĄ WOLĘ POLITYCZNĄ I PRZEZNACZMY
ZNACZNE ŚRODKI NA REALIZACJĘ
ZOBOWIĄZAŃ UE DOTYCZĄCYCH
RÓWNOŚCI KOBIEC I MĘŻCZYZN!**

PODZIĘKOWANIA

The European Women's Lobby (EWL) would like to acknowledge the contribution from its national member organisations and warmly thank all the representatives that took the time to provide the EWL Secretariat with their expert knowledge and national feedback, in particular the Women in Politics Working Group.

Editor: Jérôme Andolfatto & Mirta Baselovic

Contributors: Laura Kaun & Konstantina Vardaramatou

Design: Esther Rizo Casado

President: Réka Sáfrány

Acting Secretary-General: Mary Collins

This report was funded by the European Union. The contents of this report are the sole responsibility of the European Women's Lobby and do not necessarily reflect the opinion of the European Union.

Funded by
the European Union

O EUROPEJSKIM LOBBY KOBIEC

Founded in 1990, the European Women's Lobby (EWL) is the largest European umbrella network of women's associations representing more than 2,000 organisations in the EU coming together to campaign for their common vision of a Feminist Europe. The EWL has members in 26 EU Member States, three Candidate Countries (Republic of North Macedonia, Serbia, Turkey), Iceland and the United Kingdom, as well as 17 European-wide organisations representing the diversity of women and girls in Europe.

Together with our members, we aim to influence the general public and European Institutions in support of women's human rights and equality between women and men.

DODATKOWE MATERIAŁY

Skon!

 @EuropeanWomen

 @europeanwomenlobby

 EuropeanWomen

SKOŃCZMY NA DOBRE Z PATRIARCHALNYM SYSTEMEM I POSTAWAMI, KTÓRE
PODWAŻAJĄ GODNOŚĆ WSZYSTKICH KOBIET I
ZAGRAŻAJĄ ŻYCIU KOBIET I DZIEWCZĄT!

<https://www.womenlobby.org/>

European Women's Lobby, Czerwiec 2023

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES